

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการมูลฝอยชุมชนตำบลคอนแก้ว ผู้วิจัย ได้เสนอผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. บริบทชุมชนตำบลคอนแก้ว

- 1.1 สภาพทั่วไปของชุมชนตำบลคอนแก้ว
- 1.2 สถานการณ์ปัญหามูลฝอยในชุมชนตำบลคอนแก้ว

2. การจัดการมูลฝอยชุมชน

- 2.1 การจัดการมูลฝอยโดยชุมชน
 - 2.1.1 การคัดแยกมูลฝอย
 - 2.1.2 การเผา
 - 2.1.3 การฝัง
 - 2.1.4 สรุปลงเป็นภาพรวม
- 2.2 การจัดการมูลฝอยโดยหน่วย

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว

- 3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล
- 3.2 ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทชุมชนตำบลคอนแก้ว

1.1 สภาพทั่วไปของชุมชนตำบลคอนแก้ว

ประวัติความเป็นมา :

ตำบลคอนแก้ว เดิมเป็นตำบลที่อยู่ในเขตของตำบลแม่สา ต่อมาปี พ.ศ.2474 ได้แยกออกมาตั้งเป็นตำบลคอนแก้ว โดยใช้บ้านคอนแก้วเป็นหมู่บ้านหลัก เหตุที่ชื่อ "คอนแก้ว" เพราะเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนที่ดินที่เป็นเนินสูงกว่าหมู่บ้านอื่น และเพื่อเป็นสิริมงคล ซึ่งแต่โบราณถือว่า แก้ว แหวน เงินทอง เป็นสิ่งที่ดีงาม จึงต่อท้ายเป็น "คอนแก้ว" ซึ่งแปลว่า ที่ดีงาม จึงเรียกกันต่อๆ มาจนถึงปัจจุบันนี้

สภาพทั่วไปของตำบล :

ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอแม่ริม อาณาเขตติดต่อกับศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบด้านตะวันออกจดแม่น้ำปิง ด้านตะวันตกติดต่อกุทยานแห่งชาติสุเทพ-ปุย มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 34,953 ตรม. เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของราษฎรหรือเขตชุมชน 1 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด คือพื้นที่ทางฝั่งขวาของถนนเชียงใหม่ - ฝาง (ด้านตะวันออก) สำหรับพื้นที่ที่เหลือ 3 ใน 4 ส่วนของพื้นที่ทั้งหมดเป็นเขตทหารและข้าราชการ



อาณาเขตตำบล :

ทิศเหนือ ติด ต.แม่สา อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

ทิศใต้ ติด ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติด ต.เหมืองแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติด ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

จำนวนประชากรของตำบล :

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,969 คน เป็นชาย 7,131 คน เป็นหญิง 5,838 คน

ข้อมูลอาชีพของตำบล :

1. อาชีพหลัก รับจ้าง
2. อาชีพเสริม ค้าขาย

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล :

1. วัดดารากิมุข
2. วัดคอนแก้ว
3. วัดโสภณาราม
4. วัดปियาราม
5. วัดพระนอน
6. น้ำบ่อปู้ (บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์)
7. น้ำตกตาดหมอก
8. ผาลาด,ผากบ
9. ห้วยตึงเต่า
10. กรมรบพิเศษที่ 5
11. กองพันสัตว์ต่าง
12. โรงพยาบาลนครพิงค์
13. สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดเชียงใหม่

การคมนาคมและสาธารณูปโภค :



เส้นทางการคมนาคม การเดินทางเข้าสู่ตำบล :

จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 32 (สายเอเชีย) ผ่านอยุธยา อ่างทอง นครสวรรค์ หลังจากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 117 ไปยังพิษณุโลก ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 11 ผ่านลำปาง ลำพูน ถึงเชียงใหม่ ระยะทางประมาณ 695 กิโลเมตร อีกทางหนึ่งคือจากนครสวรรค์ ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านกำแพงเพชร ตาก และลำปาง ถึงเชียงใหม่ ระยะทางประมาณ 696 กิโลเมตร แล้วเดินทางต่อเข้าสู่ตำบลโดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 107 (เชียงใหม่-แม่อริม)

สภาพพื้นที่และระบบสาธารณูปโภค มีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วน (ที่มา :

www.thaitambon.com)

1.2 สถานการณ์ปัญหามูลฝอยในชุมชนตำบลคอนแก้ว

ผลจากการสัมภาษณ์คุณอุบล ยะไวทย์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ได้กล่าวถึงสถานการณ์ปัญหามูลฝอยของชุมชนคอนแก้ว ว่า เดิมปัญหามูลฝอยของชุมชนคอนแก้วไม่วิกฤติ แต่เมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการอุปโภคบริโภค และมูลฝอยที่เพิ่มตามมาเนื่องจากการอุปโภคบริโภคทาง อุต. เห็นว่าถ้าไม่มีการบริหารจัดการขณะที่ถูกต้องแล้วจะเป็นปัญหาของชุมชน โดยเฉพาะในท้องที่ตำบลคอนแก้ว สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะชุมชนไม่ที่ฝังกลบมูลฝอย ไม่มีเตาเผามูลฝอย ประชาชนในชุมชนจึงใช้วิธีการกำจัดมูลฝอยของครัวเรือน ดังนี้

1.2.1 ฝังกลบรวมทั้งหมด ปัญหามูลฝอยของกลุ่มที่ใช้วิธีการขุดหลุมฝังกลบทั้งหมด พบว่าแต่ละครัวเรือนจะฝังมูลฝอยทุกอย่างโดยไม่มีการคัดแยก โดยฝังในพื้นที่บ้านของตนเอง ประเภทมูลฝอยที่นำไปฝัง ได้แก่ พลาสติก มูลฝอยเปียก และมูลฝอยอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย กระป๋อง สเปรย์ ยาฆ่าแมลง ซึ่งชาวบ้านกลุ่มนี้ได้กระทำมานานแล้ว เมื่อไปสำรวจแหล่งน้ำดื่มที่อยู่ใกล้กับบริเวณที่เขาฝังกลับมูลฝอยนั้น พบว่าน้ำเป็นสีดำ น่าเสียดใช้ไม่ได้ เมื่อนำไปตรวจสอบปรากฏว่ามีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อร่างกายเจือปนอยู่ในน้ำมาก เช่น โลหะหนัก ทำให้ไม่สามารถนำน้ำไปใช้ประโยชน์ได้ และก่อให้เกิดปัญหาลิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วย

1.2.2 เผารวมกันทั้งหมด ชาวบ้านกลุ่มนี้จะเผามูลฝอยทุกชนิด ทั้ง มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง และมูลฝอยอันตราย โดยไม่ให้เอกชนเก็บรวบรวมทิ้ง โดยจะเผาในช่วงเวลาเย็น เพราะชาวบ้านคิดว่าการเผาในช่วงเวลาเย็นได้ประโยชน์หลายอย่าง คือ ช่วยกำจัดมูลฝอย ช่วยไล่ยุงและไล่แมลง เมื่อศึกษาข้อมูลด้านสุขภาพของประชาชนพบว่า คนในชุมชนนี้ ป่วยเป็นโรคทางเดินลมหายใจ โรคมะเร็ง โรคหอบหืด ไอ โรคทางเดินหายใจ เพราะการที่ชาวบ้านเผามูลฝอยรวมกันทั้งหมด จะมีมูลฝอยจำพวกโฟม และกระป๋องสเปรย์ด้วย ซึ่งมูลฝอยเหล่านี้เมื่อถูกเผาจะมีสารอันตรายระเหยไปในอากาศ เมื่อหายใจเข้าไปจะปนเปื้อนอยู่ในตัวของชาวบ้าน ทางกระแสเลือด ปอด ก่อให้เกิดโรคมะเร็ง โรคระบบทางเดินหายใจ ทำให้มีชาวบ้านที่ได้สูบบุหรี่ป่วยเป็นโรคมะเร็งปอดแล้วเสียชีวิต ปัญหาของมูลฝอยของชาวบ้านกลุ่มนี้ คือ ก่อให้เกิดปัญหาต่อตัวบุคคล และ ลิ่งแวดล้อม

1.2.3 นำไปทิ้งในที่สาธารณะ ปัญหามูลฝอยของประชาชนกลุ่มนี้ คือ การที่นำเอามูลฝอยไปทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่า จะทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของโรคและแมลงต่างๆ เช่น แมลงวัน แมลงหวี่ รวมถึงสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคต่างๆ เช่น หนู แมลงสาบ ทำให้เกิดโรคตาแดง โรคท้องร่วง นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชนด้วย ทำให้ชุมชนสกปรกทำลายทัศนียภาพของชุมชน

1.2.4 นำไปทิ้งใส่ถุงรวมกัน ปัญหามูลฝอยของประชาชนในกลุ่มนี้ พบว่ามีปัญหาในการจัดเก็บมูลฝอยน้อย ปัญหาที่พบคือ ค่าใช้จ่ายในการจัดการมูลฝอย โดยเสียค่าบริการในการจัดเก็บ คร่าวเรือนละ 60 – 100 บาท บางครั้งทางบริษัทไม่เข้ามาจัดเก็บ ทำให้มีปัญหามูลฝอยตกค้างส่งกลิ่นรบกวน

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ในปัจจุบันบางหมู่บ้านยังไม่สามารถจัดการมูลฝอยของตนเองได้ และไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บมูลฝอยของตนเองได้ ยังคงต้องจ้างให้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการในการจัดเก็บ โดย อบต. เป็นผู้ดำเนินการจ้างบริษัทเข้ามาดำเนินการ แต่มีปัญหาด้านปริมาณมูลฝอยเพิ่มและทางบริษัทไม่มีที่ทิ้งมูลฝอย จึงต้องจ้างบริษัทที่มารับมูลฝอยไปทิ้งในต่างจังหวัด เช่น กำแพงเพชร หรือจังหวัดอื่นๆ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น

2. การจัดการมูลฝอยชุมชน

2.1 การจัดการมูลฝอยโดยชุมชน

2.2.1 การจัดเก็บมูลฝอย

ผลการสัมภาษณ์ นายสมพร ดวงไทย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลคอนแก้ว เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2548 พบว่า ในการจัดเก็บมูลฝอย จะมีกรรมการไปเก็บตามบ้าน จำนวน 2 คน แล้วขนไปรวมไว้ที่จุดเดียวกัน โดยใช้รถยนต์ขนจากจุดพักมูลฝอยของครัวเรือนไปยังจุดพักมูลฝอยรวมก่อนนำไปจัดแยก เช่นเดียวกับ นายเลิศ หงษ์ยืน คณะกรรมการหมู่ที่ 2 ตำบลคอนแก้ว เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2548 ส่วนหมู่ที่ 1 มีโรงมูลฝอยรวมของหมู่บ้าน เพื่อรวบรวมมูลฝอยที่เก็บจากครัวเรือนทุกเช้า โดยใช้รถเข็นที่ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. (หมู่บ้านละ 1 คัน) นำไปรวมกันที่โรงเรือน เพื่อนำไปจำหน่าย ส่วนมูลฝอยเปียก ให้แต่ละครัวเรือนจัดการเอง การฝัง ทิ้งใต้ต้นไม้หรือจัดจ้างรถมาจัดเก็บ (การสัมภาษณ์ นายนพดล ณ เชียงใหม่ ประธานสภาตำบลคอนแก้ว วันที่ 3 เมษายน 2548) เช่นเดียวกับการดำเนินงานของหมู่ที่ 3 ที่ให้แต่ละบ้านมีการจัดการมูลฝอยโดยแยกเป็นมูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง มูลฝอยเปียกให้แต่ละครัวเรือนจัดการเอง แต่มูลฝอยแห้งที่ขายได้จะมีคณะกรรมการเข้าไปจัดเก็บให้ ซึ่งในหมู่บ้านจะมีมูลนิธิบุญญากรณ์ขนมูลฝอยเปียกไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพจำหน่าย (ชนิดน้ำและแห้ง) ส่วนมูลฝอยแห้ง คณะกรรมการจะจ้างรถมาขน โดยให้ค่าจ้างคนขับ คันละ 200 บาท มาขนไปจำหน่าย ที่เหลือ (ผลการสัมภาษณ์ นายชัยพร จันตะเพย อปร. หมู่ที่ 3 ตำบลคอนแก้ว เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2548) ในพื้นที่หมู่ที่ 4 จัดเก็บมูลฝอยอาทิตย์ละ 2 ครั้ง โดยให้ชาวบ้านแต่ละครัวเรือนแยกมูลฝอยของตนเอง ได้แก่ มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง มูลฝอยมีพิษ และขวดต่าง ๆ ถ้าไม่แยกประเภทของมูลฝอยจะไม่จัดเก็บมูลฝอยให้ครัวเรือนนั้น

จากนั้นจะนำไปรวมกันไว้ ณ จุดรวบรวมมูลฝอยของหมู่บ้าน ที่ ห้วยดึ่งเต่า (ผลจากการสัมภาษณ์ ค.ต. ธนิต ศรีประเสริฐ และ ร.ต. พงษ์ศักดิ์ เรือนปิง คณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลดอนแก้ว) ในขณะที่หมู่ที่ 5, หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 10 ให้บริษัทเอกชนเข้ามาจัดเก็บให้อาทิตย์ละ 1 ครั้ง ซึ่งหมู่ที่ 10 ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่มี การคัดแยกมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง ให้บริษัทเอกชนรับผิดชอบไปจัดการเอง ส่วนหมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 จะปฏิบัติเช่นเดียวกับหมู่อื่นๆ คือ ให้ชาวบ้านคัดแยกมูลฝอยก่อน และนำมูลฝอยไปใส่ในกรงมูลฝอยที่ตั้งไว้ในหมู่บ้าน และจะมีรถกระบะที่ได้รับจากการบริจาคมาจัดเก็บให้อาทิตย์ละ 1 ครั้ง (จากการสัมภาษณ์ นายสมาน วิชัยยา สมาชิก อบต. หมู่ที่ 7 ตำบล ดอนแก้ว เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2548) แต่หมู่ที่ 9 มีโรงเก็บมูลฝอย และโรงคัดแยกมูลฝอยของ หมู่บ้าน ในพื้นที่หมู่ที่ 8 ในการจัดเก็บมูลฝอยของหมู่บ้าน ชาวบ้านบางครัวเรือนจะจ้างรถมา จัดเก็บ โดยจะแยกขวด กระจกใสไว้ขายเอง ค่าบริการในการจัดเก็บ ครัวเรือนละ 80 บาทใน ส่วนของร้านค้าจะเรียกเก็บเพิ่มตามสัดส่วนของมูลฝอย ในการขนมูลฝอยจะมีหน่วยงานของทหาร และบริษัทเอกชนเอามาขนให้อาทิตย์ละครั้ง ส่วนชาวบ้านที่ไม่ได้จ้างจัดเก็บ จะนำมูลฝอยของตนเองไปทิ้งในถังมูลฝอยตามแหล่งต่าง ๆ ส่วนมากจะนำไปทิ้งถังมูลฝอยที่ศาลากลางจังหวัด (นาย ดวงดี กันธวัง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลดอนแก้ว เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2548)

สรุปผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า ทุกหมู่บ้านมีการจัดการมูลฝอยด้านการจัดเก็บ มูลฝอย โดยให้แต่ละบ้านทำการคัดแยกมูลฝอยของตนเองก่อนนำมาทิ้ง ส่วนมูลฝอยเปียกให้แต่ละ บ้านดำเนินการจัดการกำจัดเอง เช่น นำไปฝังกลบ เผา ใส่น้ำปูนใส ทำปุ๋ยหมัก ส่วนมูลฝอยแห้ง จะ จัดจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บให้โดย อบต. เป็นผู้จัดจ้าง โดยให้แต่ละครัวเรือนเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย ในการจัดเก็บเองประมาณครัวเรือนละ 60-100 บาท ส่วนมูลฝอยที่มีมูลค่า สามารถขายได้ ทาง ชุมชนหรือหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการของหมู่บ้านไปจัดเก็บสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ไปยังจุด รวบรวมมูลฝอยของหมู่บ้านและนำไปจำหน่ายนำเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน

2.2.2 การคัดแยกมูลฝอย

การคัดแยกมูลฝอยของชุมชนตำบลดอนแก้วจะมีการคัดแยกมูลฝอยในระดับครัว เรือนก่อน โดยแยกเป็น มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง มูลฝอยอันตราย มูลฝอยแห้งแต่ละครัวเรือนจะ ทำไปแยกใส่ในกรงมูลฝอยที่ทางหมู่บ้านจัดไว้ จากนั้นจะนำมูลฝอยแห้งที่มีมูลค่าจะมีการคัดแยก เพื่อจำหน่ายโดยคณะกรรมการหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่ง แต่จากการสัมภาษณ์ นายชัยพร จันตะเพย อพพร. และคุณนางเยาว์ ชัยวงศ์ คณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลดอนแก้ว เมื่อ วันที่ 3 เมษายน 2548 พบว่า การคัดแยกมูลฝอยของหมู่ที่ 3 คณะกรรมการหมู่บ้านและมูลนิธิบุญญากรณ์ จะจ้างคนมาทำการคัดแยก ประมาณ 5-6 คน ทั้งจัดเก็บและคัดแยกมูลฝอย อัตราจ้าง วันละ 160 บาท ส่วนหมู่ที่ 4 เจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการคัดแยก โดยแยกเป็น ประเภทขวด กระจกใส

พลาสติก มูลฝอยที่เป็นพิษ และมูลฝอยเปียก ในขณะที่หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 10 ประชาชนส่วนใหญ่ ในหมู่บ้านไม่ค่อยทำการคัดแยกมูลฝอยจะให้บริษัทเอกชนรับผิดชอบไปกำจัด แต่มีบางส่วนที่คัดแยกมูลฝอยที่ขายได้ออกมาจำหน่าย

2.2.3 การกำจัด

การกำจัดมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว แบ่งออกเป็นการกำจัดระดับครัวเรือน โดยให้แต่ละครัวเรือนกำจัดมูลฝอยเปียกเอง โดยนำฝังกลบ เผา ใสต้นไม้ เป็นต้น ส่วนมูลฝอยที่จำหน่ายไม่ได้ จะกำจัดโดยนำไปขาย หรือให้บริษัทเอกชนเข้ามารับซื้อในหมู่บ้าน ส่วนมูลฝอยที่จำหน่ายไม่ได้ อบต. เป็นผู้รับผิดชอบในการกำจัดเองทั้งหมดทุกหมู่บ้าน แต่ในอนาคตทาง อบต. จะรับซื้อ มูลฝอยในชุมชนเองทั้งหมด เพราะได้มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมและดูงานจากต้นแบบ คือ บริษัท วงศ์พานิช ที่จังหวัดพิษณุโลก เพื่อจัดตั้งโรงเรือนคัดแยกมูลฝอยของชุมชนเอง โดยจัดงบประมาณ และจัดทำเป็น“โครงการจัดการมูลฝอยชุมชน” งบประมาณ 1.5 ล้านบาท

การกำจัดมูลฝอยของหมู่ที่ 3 คณะกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่มูลนิธิบุญญากรณ์ จะรับผิดชอบในการกำจัดมูลฝอยเปียก โดยนำมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และให้ชาวบ้านเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดตามขนาดของปริมาณมูลฝอยแต่ละบ้านจำนวนไม่เท่ากัน ตั้งแต่ 30, 50 และ 100 บาท ส่วนมูลฝอยที่ไม่สามารถกำจัดได้จะให้บริษัทเอกชนเข้ามาเก็บไปกำจัดต่อไป ส่วนหมู่ที่ 4 หน้าที่ในการกำจัดมูลฝอยจะเป็นของเจ้าหน้าที่ที่ห้วยดึ่งแต่เป็นผู้รับผิดชอบไปทั้งหมด

นอกจากการจัดจ้างให้บริษัทมาจัดเก็บไปกำจัดแล้ว พบว่า ยังมีชาวบ้านบางส่วนที่กำจัดมูลฝอยเองโดยการเผา ทาง อบต. ก็ยังคงอนุญาตให้มีการเผาได้แต่กำหนดระยะเวลาในการเผา คือ 10.00 – 15.00 น. และพบว่ามีบางครัวเรือนที่ยังคงใช้วิธีการฝังกลบมูลฝอยเปียก

2.2.4 สรุปเป็นภาพรวม

การจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว ทุกหมู่บ้านมีลักษณะการจัดการมูลฝอยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือในระดับครัวเรือน ต้องทำการแยกมูลฝอยเปียก และมูลฝอยแห้ง จากนั้นแยกมูลฝอยแห้งที่มีมูลค่าสามารถนำไปจำหน่ายได้ ไปทิ้งในกรงที่ทางหมู่บ้านจัดไว้ให้ ส่วนมูลฝอยเปียกแต่ละบ้านจะต้องดำเนินการจัดการเอง โดยนำไปฝังกลบ เผา หรือจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บ ในการจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บทาง อบต. จะเป็นผู้ดำเนินงานในการจัดจ้างให้ โดยชาวบ้านที่ให้บริษัทเอกชนมาจัดเก็บให้ต้องเสียค่าจัดเก็บครัวเรือนละ 60 – 100 บาท ส่วนครัวเรือนที่ต้องการเผามูลฝอยจะต้องเผาในช่วงเวลา 10.00 – 15.00 เท่านั้น และมูลฝอยแห้งที่นำไปใส่กรงของหมู่บ้าน ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดเก็บ คัดแยก และกำจัดให้เอง และเงินรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายมูลฝอยจะนำมาเป็นเงินทุนในหมู่บ้านต่อไป

2.2 การจัดการมูลฝอยโดยหน่วยงาน

การดำเนินการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลดอนแก้ว อปต. จะมีหน้าที่ในการกำจัดมูลฝอยให้แก่ทุกหมู่บ้านในชุมชน โดยการจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บมูลฝอยให้ชุมชน โดย อปต. ผลจากการสัมภาษณ์ คุณอุบล ยะไวทย์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 พบว่า อปต. จะติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 10 สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ และ SADA เกี่ยวกับปัญหามูลฝอยในชุมชน วิธีการจัดการปัญหามูลฝอยในชุมชน โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับประโยชน์ของมูลฝอย และโทษหรือปัญหาที่เกิดจากมูลฝอย สร้างอาสาสมัคร และวิทยากรอาสาสมัคร เพื่อแนะนำ ติดตาม ประเมินผล เกี่ยวกับปัญหามูลฝอยของชุมชน อปต. ทำให้ที่เป็นที่เล็งใจให้แก่ชุมชนในการจัดการปัญหามูลฝอยของชุมชน เช่น ช่วยจัดทำสื่อสารสนเทศ จัดหาพื้นที่สร้างเตาเผามูลฝอย ในกรณีที่ไม่สามารถจัดการปัญหามูลฝอยของชุมชนได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ อปต. ไม่เห็นด้วย แต่ในกรณีที่จำเป็น อปต. จะสร้างเตาเผามูลฝอยให้ชุมชน ในพื้นที่ สุสานซึ่งมีอยู่ 3 แห่งในพื้นที่ อปต. และเป็น เตาเผาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อปต. พยายามผลักดันในครัวเรือนมีการจัดการมูลฝอยของตนเอง เพื่อประโยชน์ในระยะยาว โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการจัดการมูลฝอย การคัดแยกมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง การลดปริมาณมูลฝอย

กระบวนการสร้างจิตสำนึกในการจัดการมูลฝอยของ อปต. ๆ จะชี้ประชาชนเห็นถึงกระบวนการจัดการมูลฝอยของตนเอง คือ การนำไปฝังกลบรวมกันทั้งหมด เผารวมกันทั้งหมด ทั้งในพื้นที่กว้างเปล่าหรือที่สาธารณะ และการทิ้งรวมกันในถุงเพื่อให้รถเก็บมูลฝอยที่ อปต. จัดหาให้มาเก็บไปทิ้ง จากนั้นชี้แจงถึงวิธีการที่ควรปฏิบัติ คือ

1. มูลฝอยเปียกนำไปทำปุ๋ยหมัก
2. มูลฝอยอันตรายเก็บรวบรวมไว้ด้วยกัน
3. แยกมูลฝอยแห้ง เพื่อจำแนกประเภท

สร้างจิตสำนึกและรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนตระหนักถึงปัญหามูลฝอยของตนเอง และหาข้อสรุปร่วมกันในการจัดการมูลฝอยของชุมชนว่า ให้แต่ละหมู่บ้านบริหารจัดการมูลฝอยกันเอง โดยในครัวเรือนจะมีกระป๋องแยกมูลฝอย และมีสติ๊กเกอร์ ของ อปต. ติดไว้ที่กระป๋อง โดยให้ประชาชนนำมูลฝอยเปียกมาทิ้งที่หลุมในช่วงเช้า และกวาดใบไม้ปิดกันและแมลงและดูดซับกลิ่น เป็นการทำปุ๋ยหมักแบบหลุม บางหมู่บ้านที่มีพื้นที่น้อย จะใช้การสานสังเวียนหรือท่อปูนซีเมนต์แทน ส่วนมูลฝอยแห้ง อปต. จะสร้างกรงพักมูลฝอยให้แต่ละกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกนำมูลฝอยแห้งมาทิ้ง และในวันอาทิตย์ก็จะนำมูลฝอยแห้งจากกรงพักมายัง โรงพักมูลฝอยหมู่บ้านทุกวัน

อาทิตย์ เพื่อนำมูลฝอยที่จำหน่ายได้ไปจำหน่ายและนำเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน ส่วนมูลฝอยที่จำหน่ายไม่ได้ก็รวบรวมใส่ถุง แล้วให้รถมูลฝอยของบริษัทเอกชนที่ อบต. จัดจ้างมาเก็บมูลฝอยจัดเก็บต่อไป ซึ่งการจัดการมูลฝอยโดยกระบวนการนี้ สามารถลดปริมาณมูลฝอยลง และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนจากการจำหน่ายมูลฝอย และช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บมูลฝอยของบริษัทเอกชน จากครัวเรือนละ 60 – 100 บาท เหลือเพียง ครัวเรือนละ 6 บาท มีนุ้ยหมักใช้แทนนุ้ยวิทยาศาสตร์ ผู้บริโภคปลอดภัย และทำให้ทัศนียภาพในชุมชนดีขึ้น ล้าคลองสะอาด

ผลการสัมภาษณ์ คุณอุบล ยะไวทย์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2548 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว พบว่า ก่อนมีโครงการในการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว พบว่า ไม่ค่อยมีกิจกรรมในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย แต่ต่อมาผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลได้เห็นสภาพปัญหามูลฝอยของชุมชน จึงได้ริเริ่มให้มีโครงการจัดการมูลฝอยชุมชนตำบลคอนแก้ว โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 10 เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหามูลฝอยให้กับประชาชน กลุ่มแกนนำ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมประมาณร้อยละ 70 อุปสรรคที่พบคือ ประชาชนมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน แบ่งเป็น 1) กลุ่มที่ตกลงจะทำ 2) กลุ่มที่เฉยๆ ไม่เข้าร่วมแต่ไม่ต่อต้าน และ 3) กลุ่มที่ไม่ร่วมและต่อต้าน โดยกลุ่มแรกจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการมูลฝอยของชุมชนมาก และมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ในระยะแรกนั้นในการจัดการมูลฝอยของชุมชน ในด้านความคิดริเริ่ม การวางแผน และการวางโครงการกำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ผู้นำชุมชน และองค์กรที่เข้ามาสนับสนุนจะเป็นผู้ดำเนินงานประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย แต่เมื่อมีโครงการ ประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองคือการคัดแยกมูลฝอย ส่วนผู้นำชุมชน และแกนนำวิทยากร จะมีส่วนร่วมโดยมีบทบาทในการสร้างความหนัก สร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการจัดการมูลฝอย โดยแต่ละคนจะคิด และวางกระบวนการในการ มูลฝอยของหมู่บ้านของตนเองเพื่อให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว มีองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว และผู้นำชุมชนเป็นหลักด้าน ความคิดริเริ่ม ในการจัดทำโครงการ และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน และการมีส่วนร่วม ส่วนประชาชนในชุมชน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม จึงเป็นโอกาสในการเข้าไปส่งเสริม สนับสนุนเพื่อผลักดันให้ชุมชนประสบความสำเร็จในการจัดการมูลฝอยของชุมชนต่อไป แต่ยังคงมีอุปสรรคคือมีประชาชนส่วนหนึ่งที่ยังไม่เล็งเห็นความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหามูลฝอยของชุมชน ส่วน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการมูลฝอยประชาชนทุกคนในชุมชนมีโอกาสได้รับประโยชน์ ร่วมกัน ด้านรายได้ก็นำเป็นเงินทุนหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนความภาคภูมิใจ คือ มีหมู่บ้านในชุมชนได้รับรางวัลที่สถาบันต่าง ๆ เช่น

หมู่ที่ 7 บ้านสันเหมืองได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการ “ชุมชนถึงขยะทองคำ” จากสำนักประชาสัมพันธ์เขตที่ 3 กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ส่วนประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ พบว่า ชุมชนมีความสะอาดตา กองมูลฝอยที่ประชาชนเคยนำไปทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่าในชุมชนหายไป ทำให้มีทัศนียภาพที่สวยงามขึ้น และประชาชนมีความสามัคคีกันมากขึ้น ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลยังไม่มีกำหนดไว้ชัดเจน ปัจจุบันประชาชน ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และองค์กรบริหารส่วนตำบลค่อนข้างมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลไม่ให้บุคคลในชุมชนและบุคคลภายนอกชุมชนนำมูลฝอยมาทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่าในชุมชน ถ้าพบผู้กระทำความผิดก็ เปรียบเทียบปรับและนำเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านเช่นเดียวกัน

ผลจากการจัดการมูลฝอยของชุมชน โดยสร้างความตระหนักถึงปัญหามูลฝอยและการจัดการมูลฝอยชุมชน จากอดีตที่มีกองมูลฝอยขนาดใหญ่ในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและพาหะนำโรค ต่างๆ เช่น หนู แมลงสาบ เป็นต้น หลังจากมีการจัดการมูลฝอยและประชาชนให้ความร่วมมือในการคัดแยกมูลฝอยและทิ้งตามจุดที่กำหนดไว้ ทำให้กองมูลฝอยหายไป มีทัศนียภาพที่ดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาไม่มีที่ทิ้งมูลฝอยอยู่ ในอนาคตจะมีการจัดทำเตาเผามูลฝอยในพื้นที่สุสานของตำบล 3 แห่ง โดยสร้างเป็นเตาเผาแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลดอนแก้ว

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

3.1.1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาจากตารางที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.2 เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 50 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 33.7 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.4 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.4 มีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 และอายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.2 จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน ซึ่งเป็นวันที่ผ่านการมีครอบครัวและมีประสบการณ์การทำงานแล้ว เป็นช่วงเวลาที่สร้างครอบครัวให้เป็นปึกแผ่น และเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นผู้ที่อยู่ในวัยนี้จึงเป็นตัวของตัวเอง มีดุลพินิจในการแยกแยะ ดุลพินิจที่ดีในการตัดสินใจได้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมา จบการศึกษาระดับการศึกษามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 9.3 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 3.1 และไม่ได้รับการศึกษา

คิดเป็นร้อยละ 2.0 จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ป.4, ป.6 หรือ ป. 7) ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงสามารถในระดับอ่านออกเขียนได้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่ มีสมาชิกในครัวเรือน 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 มีสมาชิกในครัวเรือน 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า ลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวเดี่ยว เนื่องจากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 3 – 4 คน รองลงมาเป็น มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 – 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 – 2 คน

ตารางที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

N = 98 คน		
ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	58	59.2
ชาย	40	40.8
อายุ		
ไม่เกิน 30	9	9.2
31 – 40	22	22.4
41 – 50	33	33.7
51 – 60	21	21.4
มากกว่า 60	13	13.3

ตารางที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

N = 98 คน

ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ระบุ	1	1.0
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	2.0
ประถมศึกษา	55	56.1
มัธยมศึกษา	28	28.6
อนุปริญญา	3	3.1
ปริญญาตรี	9	9.3
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1 – 2	10	10.2
3 – 4	55	56.1
5 – 6	27	27.6
มากกว่า 6	6	6.1

3.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาจากตารางที่ 3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.9 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 19.4 เป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.3 เกษตรกร และอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 6.1 เท่าๆ กัน เป็นข้าราชการบำนาญ คิดเป็นร้อยละ 5.1 จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า ชุมชนดอนแก้ว มีความหลากหลายด้านประชากร ส่วนผลการศึกษาด้านของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีรายได้ 50,000 – 100,000 บาทต่อปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.7 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 19.4 มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 15.3 มีรายได้ 150,000 – 200,000 บาทต่อปี และมีรายได้ 200,001 – 250,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 10.0 และมีรายได้มากกว่า 250,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 7.1

ตารางที่ 3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

N = 98 คน

ลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะอาชีพ		
- ค้าขาย	19	19.4
- เกษตรกร	6	6.1
- รับราชการ	3	3.1
- พนักงานบริษัท	1	1.0
- เจ้าของกิจการ	2	2.0
- รับจ้างทั่วไป	44	44.9
- แม่บ้าน	12	12.2
- ข้าราชการบำนาญ	5	5.1
- อื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษา รับเหมาก่อสร้าง ประกอบธุรกิจส่วนตัว	6	6.1
รายได้ของครัวเรือน		
ไม่เกิน 50,000	15	15.3
50,001 – 100,000	33	33.7
100,001 – 150,000	19	19.4
150,001 – 200,000	10	10.2
200,001 – 250,000	10	10.2
มากกว่า 250,000	7	7.1
ไม่ระบุ	4	4.1

3.2 ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชน

ผลการศึกษาจากตารางที่ 4 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเรื่องการจัดการมูลฝอยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการกลุ่มในชุมชน หอกระจายข่าวชุมชน วิทยุ/โทรทัศน์ เพื่อนบ้าน สมาชิกในครัวเรือน เอกสารประชาสัมพันธ์ของ อบต. หนังสือพิมพ์ แหล่งอื่น ๆ และป้ายประกาศตามสถานที่ต่างๆ ในชุมชน ตามลำดับ กลุ่ม ตัวอย่างได้รับข่าวสาร

น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาเคยได้รับข่าวสารด้านการจัดการมูลฝอยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.1 เคยได้รับข่าวสาร 2 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 11.1 จากผลการศึกษารูปได้กลุ่มตัวอย่าง มีการได้รับข่าวสารน้อยมาก คือส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารด้านการน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ จึงควรมีการเพิ่มความถี่ในการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการมูลฝอย โดยให้ผ่านเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนหรือหอกระจายข่าวจะได้ผลดีที่สุด เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวมากที่สุด

ตารางที่ 4 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

N = 98 คน		
การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ลำดับที่
แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย*		
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	71	1
ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการกลุ่มในชุมชน	63	2
ป้ายประกาศตามสถานที่ต่างๆ ในชุมชน	2	9
สมาชิกในครัวเรือน	9	6
วิทยุ/โทรทัศน์	15	5
เอกสารประชาสัมพันธ์ของ อบต.	8	7
หอกระจายข่าวของชุมชน	60	3
เพื่อนบ้าน	17	4
หนังสือพิมพ์	5	8
อื่นๆ	1	10
ความถี่ของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย		
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	43	43.9
สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง	27	27.6
2-4 ครั้งต่อสัปดาห์	11	11.1
ทุกวัน	3	3.1
ไม่ระบุ	14	14.3

หมายเหตุ : *สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.2.2 ความสนใจในการจัดการมูลฝอยของชุมชน

ผลการศึกษาจากตารางที่ 5 ความสนใจเรื่องการจัดการมูลฝอยในชุมชน ถึงความสนใจในการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 91.8 มีความสนใจในการจัดการมูลฝอย โดยส่วนใหญ่สนใจเรื่องการแยกมูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาให้ความสนใจเรื่องการแยกมูลฝอยขายได้ คิดเป็นร้อยละ 54.1 สนใจด้านการลดปริมาณมูลฝอย และด้านการป้องกันมูลฝอยอันตราย คิดเป็นร้อยละ 23.5 ความสนใจการทำประโยชน์จากมูลฝอย เช่น ปุ๋ย งานฝีมือ คิดเป็นร้อยละ 16.3 เท่าๆ กัน และสนใจซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 2.0 จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องการจัดการมูลฝอย ฉะนั้นหากต้องการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย

ตารางที่ 5 ความสนใจเรื่องการจัดการมูลฝอยในชุมชน

ความสนใจเรื่องการจัดการมูลฝอยในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่สนใจ	8	8.2
สนใจ*	90	91.8
- การแยกมูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง	74	75.5
- การแยกมูลฝอยขายได้	53	54.1
- การลดปริมาณมูลฝอย	23	23.5
- การซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	2	2.0
- การทำประโยชน์จากมูลฝอย เช่น ปุ๋ย งานฝีมือ	16	16.3
- การป้องกันอันตรายจากมูลฝอย	23	23.5
รวม	98	100.0

หมายเหตุ : *สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.2.3 การรณรงค์ในการจัดการมูลฝอยของชุมชน

ผลการศึกษาจากตารางที่ 6 การรณรงค์การจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่มีการรณรงค์ในการจัดการมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 89.8 การรณรงค์ส่วนใหญ่ที่ประชาชนใช้วิธีการประกาศเสียงตามสาย รองลงมาคือ การเรียกประชุม แต่มีการรณรงค์โดยใช้ป้ายรณรงค์และแจกแผ่นพับและใบปลิวตามบ้านน้อย

ตารางที่ 6 การรณรงค์การจัดการมูลฝอยของชุมชน

N = 98 คน

การรณรงค์การจัดการมูลฝอยของชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	10	10.2
มี	88	89.8
รูปแบบการรณรงค์*	จำนวน (คน)	ลำดับที่
ประกาศเสียงตามสาย	64	1
เรียกประชุม	54	2
แจกแผ่นพับ ใบปลิวตามบ้าน	6	4
จัดทำป้ายรณรงค์	3	5
อื่น ๆ	7	3

หมายเหตุ : *สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.2.4 ปริมาณมูลฝอยแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา จากตารางที่ 7 ปริมาณมูลฝอยแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คราวเรือนมีมูลฝอยประเภทเศษอาหาร พืชผัก และผลไม้มากเป็นอันดับ 1 (ร้อยละ 55.1) รองลงมา ประเภทพลาสติก และโฟมมากเป็นอันดับ 2 (ร้อยละ 23.5) ประเภทขวด แก้ว กระจบองมาเป็นอันดับ 3 (ร้อยละ 28.6) ประเภทกระดาษ หนังสือพิมพ์มากเป็นอันดับ 3 ร้อยละ 29.0)

นั้นแสดงให้เห็นว่า ในชุมชนจะมีปริมาณมูลฝอยประเภท เศษอาหาร พืช ผัก และผลไม้มากที่สุด ส่วนมูลฝอยจำพวกพลาสติก และโฟม มากเป็นอันดับสอง ถ้าประชาชนในชุมชนมีการจัดการมูลฝอยประเภทนี้ไม่ถูกต้อง จะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนได้ ถ้าประชาชนนำมูลฝอยประเภทนี้ไปกำจัดโดยการเผา ในส่วนของมูลฝอยประเภท ขวด แก้ว กระจบอง กระดาษ และหนังสือพิมพ์ มีมากเป็นอันดับเป็นลำดับที่ 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่าแต่ละครัวเรือนยังมีมูลฝอยประเภทนี้อยู่มาก ถ้าประชาชนทุกคนให้ความร่วมมือในการคัดแยกมูลฝอย จะสามารถช่วยลดปริมาณมูลฝอยในชุมชนลงได้มาก และยังสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชนด้วยมูลฝอยที่เป็นเศษใบไม้ มูลสัตว์ มีปริมาณไม่มากเนื่องจากจะพบเฉพาะครัวเรือนที่ทำการเกษตรหรือเลี้ยงสัตว์ เท่านั้น ส่วนมูลฝอยประเภท หลอดไฟฟ้า ถ่านไฟฉาย กระจบองสเปรย์ จากผลการศึกษาพบว่า มีปริมาณน้อยมาก เนื่องจากหลอดไฟฟ้า ถ่านไฟฉาย มีช่วงอายุการใช้งาน ทำให้ไม่มีทุกวันหรือเป็นประจำ เช่นเดียวกับกระจบองสเปรย์

ตารางที่ 7 ปริมาณมูลฝอยแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่าง

N = 98 คน

ปริมาณมูลฝอยแต่ละประเภทของ กลุ่มตัวอย่าง	ลำดับที่						
	1	2	3	4	5	6	7
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
- เศษอาหาร พืช ผัก และผลไม้	54 (55.1)	19 (19.4)	14 (14.3)	4 (4.1)	7 (7.1)	2 (2.0)	-
- ขวด แก้ว กระป๋อง	9 (9.2)	18 (18.4)	28 (28.6)	22 (22.4)	14 (14.3)	2 (2.0)	1 (1.0)
- กระดาษ หนังสือพิมพ์	5 (5.1)	16 (16.3)	19 (20.4)	29 (25.6)	14 (14.3)	1 (1.0)	2 (2.0)
- พลาสติก โฟม	14 (14.3)	23 (23.5)	22 (22.4)	15 (15.3)	17 (17.3)	4 (4.1)	1 (1.0)
- เศษเหล็ก โลหะ	1 (1.0)	-	2 (2.0)	3 (3.1)	11 (11.2)	42 (43.3)	14 (14.3)
- เศษไม้ ไขว้ไม้แห้ง มูลสัตว์	17 (17.3)	19 (19.4)	10 (10.2)	13 (13.1)	17 (17.3)	22 (22.4)	2 (2.0)
- หลอดไฟฟ้า ถ่านไฟฉาย กระป๋อง สเปรย์	-	2 (2.0)	-	4 (4.1)	4 (4.1)	9 (9.2)	48 (49.0)

3.2.5 การจัดการมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบัน

ผลการศึกษาจากตารางที่ 8 การจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า การจัดการมูลฝอยของ ชุมชน แต่ละครัวเรือนจะแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง โดยแยกเป็น มูลฝอยแห้ง มูลฝอยเปียก และ มูลฝอยอันตราย รองลงมา ครัวเรือนจะนำเอามูลฝอยทิ้งรวมกันโดยไม่คัดแยก แล้วจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บตามบ้าน จัดการโดยการเผามูลฝอยทุกชนิดรวมกัน นอกจากนั้นครัวเรือนยังมูลฝอยไปทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งจะเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค และพาหะนำโรคต่างๆ ได้ นอกจากนั้นยังทำให้ทัศนียภาพของชุมชนเสียด้วย และพบว่าบางส่วนขุดหลุมฝังทุกอย่างโดยไม่แยกประเภท

ตารางที่ 8 การจัดการมูลฝอยของชุมชน

การจัดการมูลฝอยของชุมชน *	จำนวน (คน)	อันดับที่
- แบบเผามูลฝอยทุกชนิดรวมกัน	12	4
- แบบขุดหลุมฝังทุกอย่างไม่แยกประเภทมูลฝอย	5	6
- ทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่า	7	5
- เอามูลฝอยทิ้งรวมกันหมด โดยใส่ถุงรวมกันแล้ว จ้างบริษัทเอกชนมาเก็บตามบ้าน	23	2
- ให้แต่ละบ้านแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง (แห้ง, เปียก, อันตราย)	57	1
- อื่น ๆ	20	3

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.2.6 การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชน

3.2.6.1 ด้านความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการจัดการมูลฝอยชุมชน

ผลการศึกษา จากตารางที่ 9 การมีส่วนร่วมด้านความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการจัดการมูลฝอยชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในการคิดแก้ไขปัญหาและจัดการมูลฝอยในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 61.2 และร้อยละ 63.3 ไม่เคยพูดคุยติดต่อกับสมาชิก อบต.หรือผู้นำชุมชน เพื่อเสนอความคิดเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในชุมชน รวมถึงสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ ไม่มีความสนใจหรือต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน คิดเป็นร้อยละ 84.7 โดยสรุปในภาพรวมของการมีส่วนร่วมด้านความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการกำจัดมูลฝอยชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในด้านนี้น้อย

ตารางที่ 9 การมีส่วนร่วมด้านความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการจัดการมูลฝอยชุมชน

N = 98 คน

การมีส่วนร่วมด้านความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการจัดการมูลฝอยชุมชน	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในการคิดแก้ไขปัญหา และจัดการมูลฝอยในชุมชนท่านหรือไม่	38 (38.8)	60 (61.2)
2. ท่านเคยพูดคุยติดต่อกับสมาชิก อบต.หรือผู้นำชุมชน เพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในชุมชนหรือไม่	36 (36.7)	62 (63.3)
3. ท่านมีความสนใจหรือต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนหรือไม่	15 (15.3)	83 (84.7)

3.2.6.2 ด้านการดำเนินโครงการจัดการมูลฝอยของชุมชน

ผลการศึกษา จากตารางที่ 10 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินโครงการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 67.3
2. มีส่วนร่วมในการนำมูลฝอยมาทิ้งตามที่ชุมชนกำหนดไว้ พบว่า ประชาชนในชุมชน โดยส่วนใหญ่ นำมูลฝอยมาทิ้งตามสถานที่ต่างๆ ที่ชุมชนกำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 82.7
3. การมีส่วนร่วมช่วยลดมูลฝอยของชุมชน โดยการนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติก หรือนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาใช้อีก พบว่า ประชาชนในชุมชน ส่วนใหญ่ นำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติก หรือนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาใช้อีก คิดเป็นร้อยละ 60.2
4. การมีส่วนร่วมในการได้ชักชวนให้คนในครอบครัวท่านร่วมกิจกรรมกำจัดมูลฝอยของชุมชน เช่น การคัดแยกมูลฝอยเปียก-แห้ง หรือมูลฝอยขายได้ และลดการใช้ถุงพลาสติกในระดับปานกลาง โดยพบว่าประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เคยชักชวนให้บุคคลอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดการมูลฝอยของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 75.5

ตารางที่ 10 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินโครงการจัดการมูลฝอยของชุมชน

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินโครงการจัดการมูลฝอยของชุมชน	N = 98 คน	
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการมูลฝอยของชุมชนหรือไม่	66 (67.3)	32 (32.7)
2. ท่านได้นำมูลฝอยมาทิ้งตามที่ชุมชนกำหนดไว้หรือไม่	81 (82.7)	17 (17.3)
3. ท่านมีส่วนร่วมช่วยลดมูลฝอยของชุมชนโดยการนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติก หรือนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาใช้อีก ใช้ผลิตภัณฑ์แบบชนิดเดิม	59 (60.2)	39 (39.8)
4. ท่านได้ชักชวนให้คนในครอบครัวท่านร่วมกิจกรรมกำจัดมูลฝอยของชุมชน เช่น การคัดแยกมูลฝอยเปียก-แห้ง หรือมูลฝอยขายได้ และลดการใช้ถุงพลาสติก	74 (75.5)	24 (24.5)

3.2.6.3 ด้านการได้รับประโยชน์จากการจัดการมูลฝอยของชุมชน

ผลการศึกษา จากตารางที่ 11 การมีส่วนร่วมด้านการได้รับประโยชน์จากการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า

1. การมีส่วนร่วมบริจาคเงินในกิจกรรมการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่าสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่เคยบริจาค คิดเป็นร้อยละ 70.4 และเคยร้อยละ 29.6
2. การมีส่วนร่วมบริจาควัสดุอื่นๆ นอกจากแรงงาน และเงินในกิจกรรมจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 81.6 ไม่มีส่วนร่วมในด้านนี้ และมีประชาชนร้อยละ 18.4 มีส่วนร่วมบริจาควัสดุอื่นๆ นอกจากแรงงาน และเงินในกิจกรรมจัดการมูลฝอยของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมชักชวนญาติพี่น้อง สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน เข้าร่วมกิจกรรม การจัดการมูลฝอย ของชุมชนพบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 57.1 ไม่เคยมีชักชวนญาติพี่น้อง สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรม และร้อยละ 42.9 มีส่วนร่วม
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากชุมชนจากการแยกมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน เช่น รายได้ การยกย่องชมเชยจากชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมรับประโยชน์ด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 77.6 และร้อยละ 22.4 เคยได้รับประโยชน์

ตารางที่ 11 การมีส่วนร่วมด้านการได้รับประโยชน์จากการจัดการมูลฝอยของชุมชน

N = 98 คน

การมีส่วนร่วมด้านการได้รับประโยชน์จากการจัดการมูลฝอยของชุมชน	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมบริจาคเงินในกิจกรรมการจัดการมูลฝอยของชุมชน	29 (29.6)	69 (70.4)
2. ท่านมีส่วนร่วมบริจาควัสดุอื่นๆ นอกจากแรงงาน และเงินในกิจกรรมจัดการมูลฝอยของชุมชน	18 (18.4)	80 (81.6)
3. ท่านมีส่วนร่วมชักชวนญาติพี่น้อง สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน เข้าร่วมกิจกรรม การจัดการมูลฝอย ของชุมชนหรือไม่	42 (42.9)	56 (57.1)
4. ท่านได้รับประโยชน์จากชุมชนจากการแยกมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน เช่น รายได้ การยกย่องชมเชยจากชุมชน	22 (22.4)	76 (77.6)

3.2.6.4 ด้านการติดตามประเมินผลการจัดการมูลฝอยของชุมชน

ผลการศึกษา จากตารางที่ 12 การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า

1. การมีส่วนร่วมติดตามการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการติดตามการจัดการมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 68.4 มีส่วนร่วมร้อยละ 31.6

2. การมีส่วนร่วมในการติดตามประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 73.5 และมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 24.5

3. การมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานในการจัดการมูลฝอยชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 75.5 และมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 24.5

4. การมีส่วนร่วมในการสังเกต ติดตามการแบ่งประโยชน์ รายได้จากจัดการมูลฝอยชุมชน เช่น รายได้ การยกย่องชมเชยจากชุมชนพบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 76.5 และมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 23.0

ตารางที่ 12 การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลการจัดการมูลฝอยของชุมชน

N = 98 คน		
การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลการจัดการมูลฝอยของชุมชน	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการจัดการมูลฝอยของชุมชนท่านหรือไม่	31 (31.6)	67 (68.4)
2. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยชุมชนของท่านหรือไม่	26 (26.5)	72 (73.5)
3. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานในการจัดการมูลฝอยชุมชนของท่านหรือไม่	24 (24.5)	74 (75.5)
4. ท่านได้สังเกต ติดตามการแบ่งประโยชน์ รายได้จากการจัดการมูลฝอยชุมชนของท่านหรือไม่	23 (23.0)	75 (76.5)

3.2.7 วิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน

3.2.7.1 การปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน

ผลการศึกษาจากตารางที่ 13 วิธีการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนพบว่า ประชาชนในชุมชน มีการปฏิบัติดังนี้

1. การจัดการมูลฝอยที่เหลือจากการประกอบอาหาร พบว่า สมาชิกในชุมชนจะใส่ถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้งมากที่สุด ร้อยละ 42.9 รองลงมานำไปทำอาหารสัตว์ ร้อยละ 33.7 นำไปทำปุ๋ยหมัก นำไปฝัง และนำไปกลบ ร้อยละ 12.2, 7.1 และ 3.1 ตามลำดับ

2. สมาชิกในชุมชนร้อยละ 91.0 ไม่นำมูลฝอยที่เป็นเศษอาหาร ผลไม้ ขวดแก้ว กระดาษ หรือโลหะต่างๆ ที่ไม่ต้องการไปทิ้งในที่ว่างใกล้บ้าน หรือในแม่น้ำลำคลอง รองลงมา ร้อยละ 9.0 นำไปทิ้งบ้างเป็นบางครั้ง และร้อยละ 1.0 เคยนำไปทิ้งเป็นประจำ

3. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 63.3 ไม่นำมูลฝอยแห้งทิ้งรวมกับมูลฝอยเปียก รองลงมา ร้อยละ 34.7 นำมาทิ้งรวมกันเป็นประจำ และร้อยละ 2.0.0 มีการนำมาทิ้งรวมกันเป็นบางครั้ง

4. สมาชิกในชุมชนร้อยละ 41.8 ไม่มีการห่อมูลฝอยอันตราย ประเภทถ่าน ไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า ใบมีดให้เรียบรื้อก่อนนำไปทิ้ง รองลงมา ร้อยละ 37.8 มีการห่อเป็นประจำ และมีการห่อเป็นบางครั้ง ร้อยละ 20.4

5. สมาชิกในชุมชนร้อยละ 48.0 ไม่เคยนำมูลฝอยที่เป็น ก่อองกระดาษ ถุงพลาสติกที่ไม่ใช่แล้วไว้ใช้ประโยชน์อย่างอื่นในบ้าน รองลงมาร้อยละ 27.6 มีการเก็บไว้ใช้มีการเก็บเป็นบางครั้ง และร้อยละ 24.5 เก็บไว้เป็นประจำ

6. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 75.5 ไม่เคยนำหนังสือพิมพ์ สมุด หนังสือ เอกสารที่ผ่านการใช้แล้วมาตัดแปลงทำประโยชน์อย่างอื่น เช่น พับถุง หรือนำไปแยกขาย รองลงมา ร้อยละ 13.3 มีการปฏิบัติบ้างบางครั้ง และร้อยละ 11.2 มีการปฏิบัติเป็นประจำ

7. สมาชิกในชุมชนร้อยละ 41.8 มีการเก็บมูลฝอยที่เป็นขวดแก้ว กระจัง เหล็ก กระดาษ หนังสือพิมพ์ ก่อองกระดาษ ถุงพลาสติก ไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า หรือรถรับซื้อของเก่า รองลงมาร้อยละ 29.6 ไม่เคยมีการปฏิบัติเลย และร้อยละ 28.6 มีการปฏิบัติบางครั้ง

8. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.7 ไม่เคยนำมูลฝอยที่จำพวกโต๊ะ เก้าอี้ ที่ทำด้วยไม้ หรือฟองน้ำ ที่นอนที่ไม่ใช่แล้วหรือเสื่อมสภาพ ไปทิ้งร่วมกับมูลฝอยอื่นๆ รองลงมา ร้อยละ 17.3 มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง และร้อยละ 2.0 ไม่เคยปฏิบัติเลย

9. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 68.0 ได้ทำการแยกมูลฝอยอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระจังสเปรย์ ขวดทินเนอร์ ขวดยาฆ่าแมลง ที่ใช้หมดแล้วหรือเสื่อมสภาพแล้วออกจากมูลฝอยประเภทอื่น ๆ ก่อนนำไปทิ้ง รองลงมา ร้อยละ 23.0 มีการปฏิบัติบางครั้ง และร้อยละ 9.0 ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตารางที่ 13 วิธีการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน

N = 98 คน

วิธีการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน	เคย		
	ประจำเกือบ ทุกครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1. วิธีการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยที่หลีกเลี่ยงการทำอาหาร			
1.1 ใส่ถุงพลาสติกเพื่อนำไปทิ้ง	42 (42.9)	7 (7.1)	49 (50.0)
1.2 ทำปุ๋ยหมัก	12 (12.2)	3 (3.1)	83 (84.7)
1.3 นำไปกลบ	3 (3.1)	12 (12.2)	83 (84.7)
1.4 นำไปฝัง	7 (7.1)	11 (11.2)	80 (81.6)
1.5 นำไปเลี้ยงสัตว์	33 (33.7)	7 (8.2)	57 (58.2)
2. มูลฝอยที่เป็นเศษอาหาร ผลไม้ ขวดแก้ว กระดาษ หรือโลหะต่างๆ ที่ไม่ ต้องการไปทิ้งในที่ว่างใกล้บ้าน หรือในแม่น้ำลำคลอง	3 (3.1)	10 (10.2)	85 (86.7)
3. ทิ้งมูลฝอยแห้งและมูลฝอยเปียกรวมกันในถังมูลฝอยใบเดียวกัน	2 (2.0)	34 (34.7)	62 (63.3)
4. ทิ้งถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า ไบโอมิดโคนโดยใส่ถุงมูลฝอยห่อ มิดชิดก่อนนำไปทิ้ง	37 (37.8)	20 (20.4)	41 (41.8)
5. เก็บมูลฝอยที่เป็น กล่องกระดาษ ถุงพลาสติกที่ไม่ใช้แล้วไว้ใช้ประโยชน์อย่าง อื่นในบ้าน	24 (24.5)	27 (27.6)	47 (48.0)
6. นำหนังสือพิมพ์ สมุด หนังสือ เอกสารที่ผ่านการใช้แล้วมาตัดแปลงทำ ประโยชน์อย่างอื่น เช่น พับถุง หรือนำไปแยกขาย	11 (11.2)	13 (13.3)	74 (75.5)
7. เก็บมูลฝอยที่เป็นขวดแก้ว กระป๋อง เหล็ก กระดาษ หนังสือพิมพ์ กล่อง กระดาษ ถุงพลาสติก ไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า หรือรถรับซื้อของเก่า	41 (41.8)	28 (28.6)	29 (29.6)

ตารางที่ 13 วิธีการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน (ต่อ)

N = 98 คน

วิธีการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน	เคย		
	ประจำเกือบ ทุกครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
8. นำมูลฝอยที่จำพวกโต๊ะ เก้าอี้ ที่ทำด้วยไม้ หรือฟองน้ำ ที่นอนที่ไม่ใช้แล้วหรือเสื่อมสภาพ ไปทิ้งร่วมกับมูลฝอยอื่นๆ	0 (0.0)	17 (17.3)	81 (82.7)
9. แยกมูลฝอยอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระจังสเปร์ย ขวดทินเนอร์ ขวดยาฆ่าแมลง ที่ใช้หมดแล้วหรือเสื่อมสภาพแล้วออกจากมูลฝอยประเภทอื่นๆ	68 (68.0)	23 (23.0)	9 (10.0)

3.2.7.2 ระดับการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนที่เหมาะสมของชุมชน

ผลการศึกษาจากตารางคะแนนระดับการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนที่เหมาะสมในชุมชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการจัดการมูลฝอยเหมาะสมปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมา มีการจัดการมูลฝอยเหมาะสมดี คิดเป็นร้อยละ 41.9 และมีการจัดการที่เหมาะสมน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 14 ระดับการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนที่เหมาะสม

ระดับการจัดการมูลฝอยของครัวเรือน ที่เหมาะสม (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหมาะสมน้อย	1	1.0
เหมาะสมปานกลาง	56	57.1
เหมาะสมมาก	41	41.9
รวม	98	100

3.2.8 การรวมกลุ่ม

การจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว แต่ละหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดการมูลฝอยในหมู่บ้านของตนเอง โดยตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการจัดเก็บ คัดแยก และกำจัดมูลฝอย แต่หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 10 ไม่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินงานในเรื่องการจัดการเก็บมูลฝอย แต่ให้บริษัทเอกชนเข้ามาจัดเก็บไปกำจัดเอง

3.2.9 ผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อปพร. มีบทบาทในการ จัดการมูลฝอย ด้านการดูแลการคัดแยกมูลฝอย การกำจัดมูลฝอย และค่าใช้จ่ายในการจัดการ มูลฝอยของหมู่บ้าน ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทราบเกี่ยวกับการคัดแยกมูล ฝอย ประโยชน์ของการคัดแยกมูลฝอย รณรงค์ให้ประชาชนมีการจัดการมูลฝอย และมีการติดตาม การดำเนินงาน ตรวจสอบรายได้ จัดประชุมชี้แจงและระดมความคิดในการจัดการมูลฝอยของชุม ชน ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ นอกชุมชนในการแก้ไขปัญหามูลฝอยและจัดเก็บมูลฝอย นอกจากนี้ยังช่วยในการตรวจสอบดูแลบุคคลภายนอกที่นำมูลฝอยมาทิ้งในชุมชน

ส่วนหมู่ที่ 3 ท่านพระครูโสภณบุญญาภรณ์ ที่เป็นเจ้าของมูลนิธิบุญญาภรณ์เป็นศูนย์ ในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยมีแกนนำของหมู่บ้านเป็นผู้ให้ความรู้แก่ประชาชน ในการทำปุ๋ย หมักชีวภาพ การดูแลดิน และมีศูนย์วิทยุชุมชน กระจายข่าวและประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

3.2.10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว ได้จัดทำสื่อสารสนเทศประชาสัมพันธ์ให้ สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงปัญหามูลฝอย ความสำคัญและประโยชน์ในการจัดการมูลฝอย รวมถึงการติดต่อประสานงานเพื่อดึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอยของชุมชน และ จัดจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บมูลฝอย
2. มูลนิธิบุญญาภรณ์ หมู่ที่ 3 เขามาช่วยในการจัดการมูลฝอยของหมู่ที่ 3 โดย สนับสนุนการทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากมูลฝอย
3. สำนักพัฒนาที่ดิน เขต 6 มีส่วนช่วยหมู่ที่ 3 ในการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
4. สำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 10 ให้งบประมาณในการสร้างจิตสำนึกในการจัดการ มูลฝอย ให้แก่ คนในชุมชน
5. สมาคม วิถี ทางเลือก เพื่อ การ พัฒนา ที่ ยั่งยืน (Sustainable Alternative Development Association : SADA) ซึ่งเป็น NGOs ที่เน้นการพัฒนาด้านกิจกรรม ได้จัดทำ กิจกรรมด้านการจัดการมูลฝอยและการอนุรักษ์พลังงาน คือ “โครงการ อบต. รักรักษ์ดิน รักรักษ์พลังงาน (ลดขยะประหยัดพลังงาน) ทำให้ ชาวบ้านได้พัฒนาการมีส่วนร่วม
6. สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ จัดประกวด “โครงการชุมชน ถึงขยะทองคำ”

นอกจากนี้ ผลการศึกษา พบว่า ในด้านการจัดเก็บมูลฝอย การคัดแยกมูลฝอย การขนมูลฝอย การกำจัดมูลฝอย และการดำเนินงานในการจัดเก็บมูลฝอยของชุมชนตอนแก่ปัจจุบันมีปัญหาในพื้นที่หมู่ที่ 3 ซึ่งมีการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เริ่มมีกลิ่นรบกวน และมีคนร้องเรียน ซึ่ง อบต. กำลังดำเนินการจัดทำแผนช่วยเหลือ โดยการจัดหาพื้นที่ให้อยู่ไกลจากแหล่งชุมชน เพราะปัจจุบันมีลูกค้าประจำ) การจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพของหมู่ที่ 3 เป็นการดำเนินงานเชิงธุรกิจ จึงมีต้นทุนสูง เพราะมีการจ้างคนคัดแยกมูลฝอย และกรอกน้ำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อจำหน่าย

ในพื้นที่หมู่อื่นๆ ไม่มีการทำน้ำหมักชีวภาพเนื่องจากมีกลิ่นเหม็น แต่บางครั้งเรือนทำเพื่อใช้เอง ได้ได้ทำเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่จึงไม่มีปัญหา และปัจจุบันชุมชนตำบลตอนแก่มีปัญหาด้านปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นเกินกว่าที่บริษัทเอกชนจะรับไปกำจัดได้ ทำให้ประสบปัญหามูลฝอยตกค้างหมักหมมบางช่วง และต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในการจัดเก็บ เพราะต้องนำไปทิ้งในพื้นที่ไกลๆ นอกจากนี้ ชุมชนและประชาชนบางครั้งเรือนประสบปัญหาด้านต่างๆ ดังนี้

1. สถานที่เก็บมูลฝอยมีน้อย
 2. ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการมูลฝอย
 3. บางครอบครัวยังไม่แยกมูลฝอย
 4. ขวดพลาสติกในทรงของหมู่บ้านไม่มีใครมาใส่จัดเก็บ ทำให้แต่ละครอบครัวเก็บและบริหารจัดการเองในครัวเรือน
 5. การจัดการมูลฝอยยังขาดผู้รับผิดชอบโดยตรง
 6. พาหนะในการขนย้ายมูลฝอยไม่เพียงพอ
 7. มีการขโมยมูลฝอยขายได้ หรือขวดพลาสติกที่อยู่ในทรงเก็บมูลฝอยของชุมชน
 8. มีกลิ่นรบกวนจากมูลฝอย
 9. ประชาชนยังให้ความร่วมมือในการจัดการมูลฝอยน้อย เข้าร่วมเฉพาะคนที่มีความ
- พื้นที่น้อย
10. หมู่บ้านอื่นๆ นำมูลฝอยมาทิ้งในหมู่บ้าน